

Innst. O. nr. 15

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 79 (2007-2008)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endring i straffeloven 1902 mv. (straffebud mot oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Justisdepartementet legger frem forslag om endring i straffeloven 1902 for å kriminalisere oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger. En tilsvarende bestemmelse i straffeloven 2005 er allerede vedtatt. Bestemmelsen kan først bli satt i kraft sammen med straffeloven 2005 for øvrig. Formålet med proposisjonen er å gjøre det mulig for Norge så snart som mulig å ratifisere europarådskonvensjonen 16. mai 2005 om forebygging av terrorisme. I tillegg foreslås en endring i politiloven for å klargjøre at forebygging og skjult etterforskning av straffebudet mot oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger hører inn under ansvarsområdet til Politiets sikkerhetstjeneste.

1.2 Kriminalisering av oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger

Straffeloven 2005 § 136 om straff for oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger gjennomfører europarådskonvensjonen om forebygging av terrorisme. Felles for de tre alternativene (oppfordring, rekruttering og opplæring) er at de gjelder handlinger som i stor utstrekning kan rammes som straffbar medvirkning til terrorhandlinger etter gjeldende rett. Men straffansvaret etter § 136 rekker noe lenger fordi det ikke stilles like strenge krav til

tilknytning til konkrete terrorhandlinger, og dessuten er medvirkning til oppfordring, rekruttering og opplæring straffbart.

Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i straffeloven 1902 som tilsvarer straffeloven 2005 § 136. En fremskutt "ikrafttredelse" av straffebudet ved at det tas inn en tilsvarende bestemmelse i straffeloven 1902, vil gjøre det mulig å ratifisere den nevnte europarådskonvensjonen og bidra til å sikre samfunnets behov for beskyttelse mot denne type aktivitet i perioden før straffeloven 2005 trer i kraft. Det vises til departementets begrunnelse for straffebudet i Ot.prp. nr. 8 (2007-2008), og til forpliktelsene etter europarådskonvensjonen 16. mai 2005 om forebygging av terrorisme. Den foreslåtte bestemmelsen setter for det første straff for den som oppfordrer noen til å begå en terrorhandling.

For det andre foreslås det straff for rekruttering til terrorhandlinger. I Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) fremgår det at dette handlingsalternativet "er overtrådt i det personen lar seg overtale til å utføre eller medvirke til en terrorhandling; det kreves ikke at en slik handling faktisk blir begått".

For det tredje foreslås det straff for den som lærer bort metoder eller teknikker til terrorisme, med forsett om at ferdighetene skal brukes til dette. Det er opplæringen som er det sentrale, ikke hvilke metoder som benyttes for å utføre terrorhandlingen.

Etter straffeloven 1902 § 147 a og § 147 b er de handlingene det vises til, terrorhandlinger dersom de er begått med et såkalt terrorforsett. I straffeloven 2005 § 131 er vilkåret endret til at handlingene må være begått med såkalt terrorhensikt. For at virkeområdet for bestemmelsene om oppfordring, rekruttering og opplæring til terror skal bli det samme, foreslår departementet at det fremgår uttrykkelig av forslaget at handlingene som det er vist til i § 147 a og § 147 b, må være begått med terrorhensikt.

Av samme grunn foreslår departementet at det fremgår uttrykkelig at et budskap også er fremsatt offentlig når det er fremsatt på en måte som gjør det egnet til å nå et større antall personer.

1.3 Andre spørsmål i tilknytning til straffebestemmelsen

Straffeloven 1902 § 12 nr. 3 omhandler i hvilke tilfeller norsk straffelov får anvendelse på handlinger som er foretatt i utlandet av norsk statsborger eller "noen i Norge hjemmehørende person". Kapittel 14 "Almenfarlige Forbrydelser", som inneholder blant annet § 147 a om terrorhandlinger og § 147 b om terrorfinansiering, er uttrykkelig nevnt blant de kapitlene som kommer til anvendelse på handlinger foretatt i utlandet av personer hjemmehørende i Norge.

Fordi departementet foreslår å ta inn bestemmelsen om oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger i kapittel 14, vil bestemmelsen få anvendelse på handlinger som er foretatt i utlandet av personer hjemmehørende i Norge.

Etter gjeldende rett følger det særskilt av det enkelte straffebud om medvirkning er straffbart eller ikke. Departementet foreslår at det tas inn en uttrykkelig bestemmelse om at medvirkning er straffbart.

Departementet foreslår videre at det ikke fastsettes noen uttrykkelig bestemmelse om straffbarheten av forsøk, og at de alminnelige reglene om forsøk i straffeloven 1902 kapittel 4 kommer til anvendelse ved forsøk på overtredelse av utkastet til ny § 147 c.

Departementet foreslår ingen endringer i politiets adgang til tvangsmidler og metodebruk ved etterforskning av saker om oppfordring, rekruttering eller opplæring til terrorisme. Forslag om slike endringer har ikke vært på høring. Eventuelle endringer vil bli vurdert i forbindelse med arbeidet med tilpasninger i straffeprosessloven og politiloven som følge av straffeloven 2005.

Politoloven § 17 b regulerer Politiets sikkerhetstjenestes forebyggende og etterforskningsmessige ansvarsområder. Departementet foreslår at ny § 147 c tas inn i oppregningen i politiloven § 17 b første ledd nr. 5 første punktum, ved siden av de eksisterende bestemmelsene om terrorhandlinger og terrorfinansiering. En slik henvisning er nødvendig for å fastslå at det nye straffebudet også faller inn under PSTs ansvar for forebygging og lukket etterforskning.

2. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

I Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) ble det lagt til grunn at forslaget om å utvide straffansvaret for rekruttering, oppfordring og opplæring til terrorhandlinger ikke vil ha nevneverdige økonomiske og administrative konsekvenser. Departementet legger dette ut-

gangspunktet til grunn også for forslaget om å ta inn en tilsvarende bestemmelse i straffeloven 2005. Det samme gjelder forslaget om endring av politiloven § 17 b.

3. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Hanne M. Blåfjelldal, Jan Arild Ellingsen og Solveig Horne, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, viser til Europarådskonvensjonen av 16. mai 2005 om forebygging av terrorisme som bl.a. pålegger partene å straffe rekruttering og opplæring til terrorhandlinger, samt offentlig oppfordring til å begå en terrorhandling. Komiteen slutter seg til Regjeringens ønske om å ratifisere denne konvensjonen så raskt som mulig.

Komiteen viser til at et forbud mot opplæring, rekruttering og oppfordring til terrorhandlinger er inntatt i § 136 i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008). Komiteen slutter seg til forslaget om å ta inn en tilsvarende bestemmelse i straffeloven 1902, og slutter seg til at forbudet bør tre i kraft straks. På denne måten kan også konvensjonen ratifiseres raskt.

Komiteen viser til at opplæring, rekruttering og oppfordring til terrorhandlinger i stor utstrekning rammes som straffbar medvirkning også etter gjeldende rett, men at straffansvaret etter den nye bestemmelsen vil rekke noe lenger fordi det vil stilles mindre strenge krav til tilknytning til handlingen. I tillegg vil den nye bestemmelsen sikre at medvirkning til oppfordring, rekruttering og opplæring gjøres straffbart.

Komiteen slutter seg også til forslaget om et tillegg til politilovens § 17 b, som sikrer at det nye straffebudet faller inn under PSTs forebyggende og etterforskningsmessige ansvarsområde, på samme måte som eksisterende straffebud mot terrorhandlinger og terrorfinansiering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at i løpet av de senere år har det vært vedtatt ulike bestemmelser som har til formål å forebygge terrorisme. Etter disse medlemmers oppfatning vil det være behov for å evaluere disse bestemmelsene for å være sikre på at de har virket etter hensikten og har en best mulig utforming.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i løpet av neste stortingsperiode evaluere gjeldende straffebestemmelser om terrorvirksomhet med sikte på å avklare om bestemmelsene har virket etter hensikten."

4. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen i løpet av neste stortingsperiode evaluere gjeldende straffebestemmelser om terrorvirksomhet med sikte på å avklare om bestemmelsene har virket etter hensikten.

5. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endring i straffeloven 1902 mv.
(straffebud mot oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger)

I

I Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 skal ny § 147 c lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) offentlig oppfordrer noen til å iverksette en handling som nevnt i §§ 147 a første eller annet ledd

eller 147 b første eller annet ledd med hensikt om slike følger som beskrevet i § 147 a første ledd bokstav a til c, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144,

- b) rekrutterer noen til å begå en handling som nevnt i §§ 147 a første eller annet ledd eller 147 b første eller annet ledd med hensikt om slike følger som beskrevet i § 147 a første ledd bokstav a til c, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144, eller
- c) gir opplæring i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en handling som nevnt i §§ 147 a første eller annet ledd eller 147 b første eller annet ledd, med hensikt om slike følger som beskrevet i § 147 a første ledd bokstav a til c, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144, med forsett om at ferdighetene skal brukes til dette.

Består handlingen i fremsettelse av et budskap, er den også offentlig når budskapet er fremsatt på en måte som gjør det egnet til å nå et større antall personer.

Medvirkning straffes på samme måte.

II

I lov om politiet (politiloven) 4. august 1995 nr. 53 skal § 17 b første ledd nr. 5 første punktum lyde:

5. sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, eller overtredelser av straffeloven §§ 147 a, 147 b og 147 c.

III

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i justiskomiteen, den 20. november 2008

Anne Marit Bjørnflaten

leder og ordfører

